

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

Ἐ πολλὰ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ Μοναστήρια τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχαν βιβλιοθήκαι, πού κυρίως ἐχρησίμευαν διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν μοναχῶν, ἀποτελούμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ χρονογράφους καὶ ἐκδόσεις Ἑλλήνων Συγγραφέων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων.

Ὁ Ἑλληνισμὸς, ὅμως, τὸν 18^{ον} αἰῶνα καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ 19^{ου}, εἶχεν ἀποκτήσει καὶ ἄλλας μικράς, ἢ καὶ σημαντικὰς βιβλιοθήκας, πού ἐχρησιμοποιοῦντο ἀπὸ τὸ διδάσκον καὶ τὸ διδασκόμενον προσωπικὸν τῶν περιφήμων Σχολῶν, αἱ ὁποῖαι, ὅπως εἶναι γνωστὸν, εἶχαν ἰδρυθῆ σὲ πόλεις καὶ κωμοπόλεις ὑπὸ τὰς ἐπωνυμίας Σχολή, Γυμνάσιον, Ἀκαδημία, Σχολεῖον. Οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, πού ἐδίδασκον εἰς τὰς Σχολάς, ἐφρόντιζαν νὰ καταρτίζον τὰς βιβλιοθήκας ἐπικαλούμενοι γιὰ τὸν πλουτισμὸ τους καὶ τὴν γενναιοδωρίαν εὐλόρων ὁμογενῶν.

Εἰς τὰ μέρη, πού σήμερον ἀποτελοῦν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, αἱ περισσότερον ὀνομασταὶ βιβλιοθήκαι ἦταν ἢ τῆς Δημητσάνης, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Κοζάνης, τῆς Ζαγοράς, τῶν Μηλεῶν κ. ἄ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως αἱ Σχολαί, ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἐκλείσαν καὶ μαζί τους ἐξέλιπαν αἱ βιβλιοθήκαι. Ἀπὸ μερικὰς, ὅπως τῆς Ζαγοράς, τῶν Μηλεῶν καὶ ἄλλων, διεσώθησαν τόμοι, πού τοὺς διαφυλάττον αἱ κοινότητες ὡς ἱστορικὰ κειμήλια.

Ἄλλαι, ὅπως ἡ τῆς Δημητσοῦνης, ἡ τῆς Βυτίνης κ.λπ. ἐπροικίσθησαν ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν μὲ νέας δωρεὰς καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη ὡς δημόσιαι ἢ δημοτικαί.

Τὸ γεγονός εἶναι, ὅτι μετὰ τὸν Ἀγῶνα εἰς τὸ τότε Ἑλληνικὸν Κράτος, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς βιβλιοθήκας ὀλίγων Μονῶν, δὲν ὑπῆρχε καμμία ἄλλη, οὔτε καὶ οἱ ἰδιῶται εἶχον βιβλία. Διὰ τοῦτο ὁ Κυβερνήτης Ἰ. Καποδίστριας ἀπὸ τὸ ἔτος 1828 ἐφρόντισε νὰ ἰδρῦσῃ Βιβλιοθήκην καὶ εἰς τὸ νεόκτιστον καὶ εὐρύχωρον Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Αἰγίνης, ὅπου ἐστεγάσθησαν τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ἐγκατέστησε μετὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Α. Μουστοξύδη Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

Τὰ πρῶτα βήματα τῆς βρεφικῆς ἡλικίας τῆς Βιβλιοθήκης ἦταν πολὺ δύσκολα. Μέχρι τοῦ 1832 εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ ἀγορὰς καὶ δωρεὰς 1844 ἐν ὅλῳ τόμους καὶ 24 Χειρόγραφα. Ταυτοχρόνως ὅμως ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη βιβλίων προοριζομένων διὰ τὴν διδασκαλίαν. Τὰ βιβλία αὐτὰ ἀπεστέλλοντο ἀπὸ Ὀμογενεῖς — τοὺς Ζωσιμάδας καὶ ἄλλους — ὅπως διανεμηθῶν εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν ἰδρυομένων τότε ἀπὸ τὸ Κράτος Σχολείων. Τὴν διανομὴν ἐνεργοῦσεν ἡ Βιβλιοθήκη.

Εἰς τὰ 1832 ἡ νεαρὰ Βιβλιοθήκη ἔλαβε τὸν τίτλον «Δημοσία Βιβλιοθήκη» καὶ ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου. Διωρίσθη δὲ Ἐπιστάτης αὐτῆς ὁ Διδάσκαλος Γεώργιος Γεννάδιος.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη τὸ ἔτος 1834 μετεφέρθη εἰς τὴν νέαν Πρωτεύουσιν τοῦ Βασιλείου, τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν παλαιὰν Μητρόπολιν, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου.

Ἐκεῖ εἰς τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν ἡ Βιβλιοθήκη ἤρχισε νὰ ὀργανώνεται πλουτιζομένη μὲ βιβλία, πού τὰ περισσότερα προήρχοντο ἀπὸ δωρεὰς. Ἐξηκολούθει ὅμως πάντοτε νὰ ἐνεργῇ τὴν διανομὴν βιβλίων πρὸς τὰ ἰδρυόμενα Γυ-

μνάσια καὶ Σχολεῖα, πρὸς ἄλλας Κρατικὰς ὑπηρεσίας καὶ πρὸς ἰδιώτας ἀκόμη φιλομαθεῖς.

Παρέμεινε ἡ Βιβλιοθήκη λειτουργοῦσα εἰς τὸν Ναὸν μέχρι τοῦ ἔτους 1842. Εἰς τὸ διάστημα τῶν ὀκτὼ αὐτῶν ἐτῶν ἐδέχθη δωρεάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας σπουδαιοτάτη ἢ τῆς βιβλιοθήκης τῶν ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀδελφῶν Χρ. καὶ Σ. Σακελλαρίου ἐκ 5400 τόμων. Κατετέθησαν δὲ τότε εἰς τὴν Βιβλιοθήκην καὶ 1886 τόμοι ἀπὸ τὸν ἐκ Μακεδονίας Κ. Μπέλιον. Καὶ τέλος ἀπέκτισε στὰ 1837 τὴν πολυτιμοτάτην συλλογὴν ἀπὸ 1995 τόμους ἀρχέτυπα καὶ πρῶτας ἐκδόσεις Ἑλλήνων Συγγραφέων, τὴν ὁποίαν εἶχε καταρτίσει ὁ ἐν Βιέννῃ παραμένων φιλόβιβλος Δημ. Ποστολάκας, ὁ ὁποῖος τὴν παρεχώρησεν εἰς τὸ Δημόσιον ἀντὶ τεμαχίου γῆς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1837 ἰδρύθη τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον, πὺν ἐστεγάσθη προσωρινῶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιτέκτονος Κλεάνθους. Ἀμέσως δὲ ἤρχισε νὰ σχηματίζεται ἀπὸ ἀγορὰς βιβλίων καὶ ἀπὸ δωρεάς ἡ Πανεπιστημιακὴ Βιβλιοθήκη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ Πανεπιστημιακὴ Βιβλιοθήκη τὸ 1842 περιεῖχε 15 χιλιάδας περίπου τόμους.

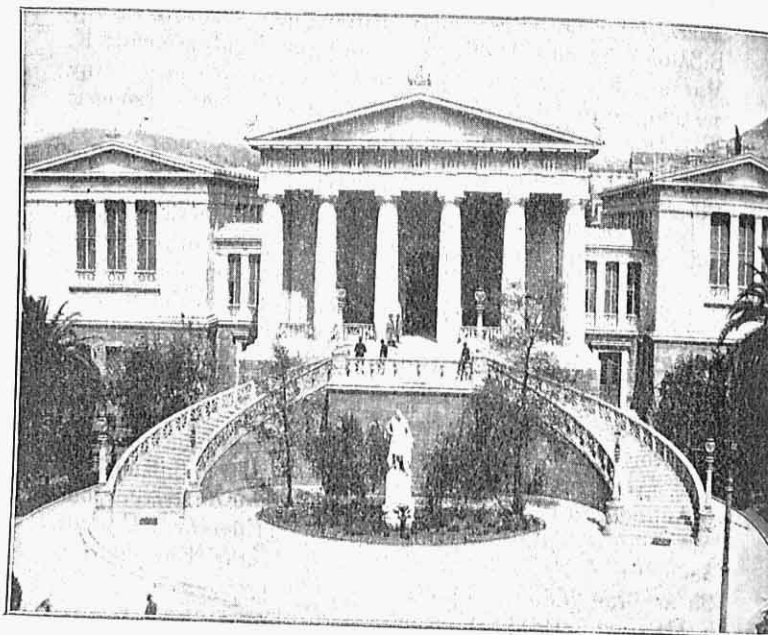
Τὸ Πανεπιστήμιον ἐγκατεστάθη εἰς τὸ νεότευκτον κτίριόν του τὸ ἔτος 1842. Εἰς αὐτὸ ἐγκατεστάθησαν τὸ αὐτὸ ἔτος, ἠνωμένοι διοικητικῶς καὶ τοπικῶς, αἱ δύο βιβλιοθήκαι ἡ Δημοσία καὶ ἡ τοῦ Πανεπιστημίου, πὺν ἀπετέλεσαν διὰ Διατάγματος μίαν βιβλιοθήκην τὴν Ἑθνικὴν. Ἐφορος διωρίσθη ὁ Γ. Κ. Τυπάλδος. Περιεῖχε δὲ ἡ Ἑθνικὴ τότε 35 περίπου χιλιάδες τόμους.

Μέχρι τοῦ 1903 ἐξηκολούθησε νὰ στεγάζεται καὶ νὰ λειτουργῇ ἡ Ἑθνικὴ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν δὲν ἔπαυσε πλουτιζομένη μὲ βιβλία προερχόμενα ἀπὸ δωρεάς Ἑλλήνων, Φιλελλήνων καὶ ξένων Ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων καὶ ἀπὸ τὴν ὑποχρεωτικὴν κατάθεσιν δύο ἀντιτύπων τῶν ἐντύπων, πὺν ἐκτυπώνονται ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Συστηματικώτερον ἐπλουτίσθη ἀπὸ τὰ βιβλία πὺν κατ' ἔτος ἠγόραζε. Ὅλον ἐν δὲ τελειότερον ὀργανομένη κατῶρθωσε νὰ ἐκδώσῃ τὴν δεκα-

είαν 1886-1896 τοὺς ἐντύπους καταλόγους τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας, τῆς Θεολογίας, τῆς Ἀρχαιολογίας, τῆς Γλωσσολογίας, καθὼς καὶ κατάλογον τῶν Χειρογράφων.

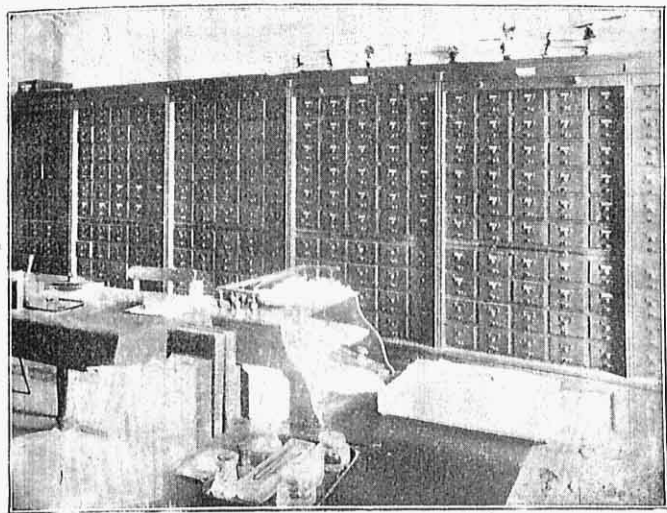
Ἐντὸς τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν

Εἰκὼν. — Πρόσοψις τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος.

ἐλειτούργησε τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1894, ὁπότεν μετεφέρθη εἰς τὸ Μεγαρον τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας, ὅπου ἔκτοτε λειτουργεῖ ὑπὸ ἰδίαν Διεύθυνσιν, ἣ ὁποία παρέλαβε ἐκ τῆς Ἐθνικῆς καὶ τὰ εἰς τὴν Νομισματολογίαν ἀναφερόμενα συγγράμματα, καταρτίσασα ἐντὸς τοῦ Μουσείου εἰδικὴν βιβλιοθήκην.

Εἰς τὸ παραπλεύρως τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεγερθὲν μεγαλοπρεπὲς κτίριον, δαπάναις τῶν ἀδελφῶν Βαλλιάνων ἐπὶ σχεδίου τοῦ Δανοῦ ἀρχιτέκτονος Χάνσεν τοῦ νεωτέρου, μετεφέρθη καὶ ἐγκατεστάθη ἡ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη τὸ ἔτος 1904. Ἡ εἰς κατάλληλον κτίριον ἐγκατάστασις τῆς καὶ ἡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος γενομένη μικρὰ αὐξήσεις τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐπέτρεψαν τὴν ἄνετον, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς βιβλιο-

Εἰκὼν 2.— Γραφεῖον τῶν Καταλόγων τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης.

θηκονομίας, τοποθέτησιν τῶν βιβλίων καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐργασίας συντάξεως καὶ ἀνασυντάξεως τῶν δελτίων Γενικοῦ Ἀλφαβητικοῦ Καταλόγου, τῶν Συστηματικῶν κατ' Ἐπιστήμας Καταλόγων, τῶν τοποθετικῶν καὶ τῶν κατὰ τμήμα βοηθητικῶν.

Τῶν καταλόγων αὐτῶν ἡ ἀνασύνταξις καὶ σύνταξις ἐξακολουθεῖ.

Σήμερον ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἀριθμοῦσα βίον περίπου ἑκατὸν ἔτων, περιέχει περὶ τοὺς 500.000 τόμους, διατριβάς καὶ φυλλάδια. Ἔχει 130 ἀρχέτυπα (ἐκδόσεις ἀπὸ τὸ ἔτος 1450-1500). Καὶ ὑπερβαίνουν τοὺς 2500 τόμους αἱ παλαιαὶ ἐκδόσεις τῶν τυπογραφείων Ἄλδου, Γιούντα, Φρόβεν, Ἐρ. Στεφάνου, Ἐλζεβίρ κ.τ.λ.

Ἐπὶ πλέον ἔχει συλλογὰς ἀπὸ πολύτιμα λευκώματα Καλ.

Εἰκὼν 3 -- Διαμέρισμα ἐντύπων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης.

λιτεχνικά, Ἱστορικά καὶ τῆς Ἀρχαιολογίας. Καὶ εἶναι ἀξιόλογοι αἱ σειραὶ τῆς ἀπὸ σπάνια συγγράμματα εἴτε νεοελληνικά, εἴτε καὶ περιηγητῶν ποὺ ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν 16^{ον}, ἢ τὸν 17^{ον}, ἢ τὸν 18^{ον} αἰῶνα, ἢ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἢ καὶ ὀλίγον πρό, ἢ μετά.

Εἰς τὸ Τμῆμα τῶν Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης φυλάσσονται καταλογογραφημένα 4 χιλιάδες περίπου

χειρόγραφα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μερικὰ εἶναι πολυτιμότερα. Ἄξια δὲ λόγου εἶναι καὶ ἡ συλλογὴ τῶν Χρυσοβούλλων, Συγγιλίων καὶ Εἰλιταρίων.

Τὰ περισσότερα χειρόγραφα προέρχονται ἀπὸ μονάς. Πολλὰ ἡ Βιβλιοθήκη τὰ ἠγόρασε, ἄλλα δὲ τ' ἀπέκτησεν ἐκ δωρεῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ γενομένη ἀπὸ τὸν Ἄνδρέαν Συγγρόν.

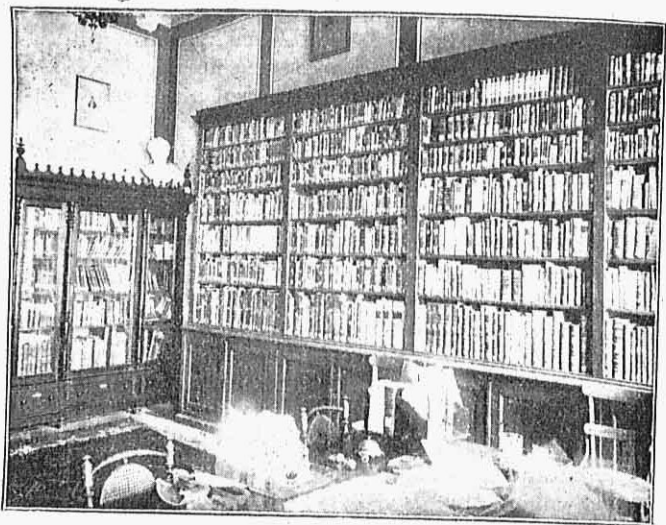
Εἰς τὸ αὐτὸ τμήμα εὐρίσκονται 200 χιλιάδες ἔγγραφα ἀναγόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. Ἐπίσης αὐτόγραφα μεγάλων Ἑλλήνων ἢ Φιλελλήνων. Καὶ τέλος εὐρίσκονται κατατεθειμένα καὶ οἰκογενειακὰ ἀρχεῖα, ὅπως τοῦ Ι. Φιλήμονος, Αἰνιᾶνος, Μακρῆ κ. τ. λ. καὶ μέρος τοῦ Ὑψηλантиκοῦ καὶ τοῦ Διον. Ρώμα.

Τέλος ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη κέκτηται συλλογὰς Χαλκογραφιῶν, Ξυλογραφιῶν, Λιθογραφιῶν. Σπουδαιοτάτη δὲ εἶναι ἡ σειρά φύλλων χαρακτῶν δωρηθεῖσα ἀπὸ τὸν Ι. Γεννάδιον. Κατέχουσα τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος ἴσως νὰ εἶναι σήμερον ἀπὸ τὰς Βιβλιοθήκας, πὺν ὑπάρχουν στὰ Βαλκάνια, ἡ πλουσιωτέρα.

Ἀπὸ τὰς κληροδοτηθείσας ἢ δωρηθείσας εἰς αὐτὴν ἰδιωτικὰς βιβλιοθήκας αἱ σημαντικώτεραι καὶ ἄξια ἰδιαιτέρας μελείας εἶναι ἡ τοῦ Μάρκου Ρενιέρη, τοῦ Τ. Νερούτσου, τοῦ Βελουδίου, τοῦ Θ. Ἡπίτη, τοῦ Π. Γενναδίου κ. τ. λ. Ἀπὸ δὲ τὰς ἀγορασθείσας ἢ τοῦ Δημ. Ποστολάκα, ἢ τοῦ Θεοδοίου ἐκ 12 χιλ. τόμων, ἢ τοῦ Φιλήμονος, ἢ τοῦ Κ. Σάθα καὶ ἡ ἐξ 26 χιλ. τόμων τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'. Πολυτιμότερον δ' ἀπόκτημα εἶναι τὰ βιβλία τὰ κατατεθέντα εἰς τὴν Ἐθν. Βιβλιοθήκην ἀπὸ τὴν ἀγορασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κράτους βιβλιοθήκην τοῦ Γεωργίου Μαυροκορδάτου καὶ Γεωργίου Μπαλτατζῆ.

Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τὸ ἔτος 1920 διὰ Νόμον κατέστη Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων. Οἱ ὑπάλληλοι τῆς θεωροῦνται δημόσιοι ὑπάλληλοι. Αἱ πιστώσεις διὰ τὴν μισθοδοσίαν των ἀναγράφονται εἰς τὸν πρῶτολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Τὰ ἔξοδά τῆς

δι' ἀγορὰν βιβλίων, βιβλιοδεσίαν κ.τ.λ. καταβάλλονται ἐπὶ τῇ βάσει ἑτησίου τοῦ ἰδρυμάτος προϋπολογισμοῦ. Τὰ ἔσοδα εἶναι ἀφ' ἑνὸς τὸ ἑτήσιον ἐπίδομα τοῦ Κράτους ἐκ δοχ. 300.000 καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ τόκοι καὶ τὰ μερίσματα τῆς ἰδιαιτέρας περιουσίας τῆς Βιβλιοθήκης, πού δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 70 χιλιάδας. Διὰ τὸν πλουτισμὸν τῆς ἐν τῇ Ἐθνικῇ Πανεπιστημιακῇ Βιβλιοθήκῃ φροντίζει τὸ Πανεπιστήμιον,

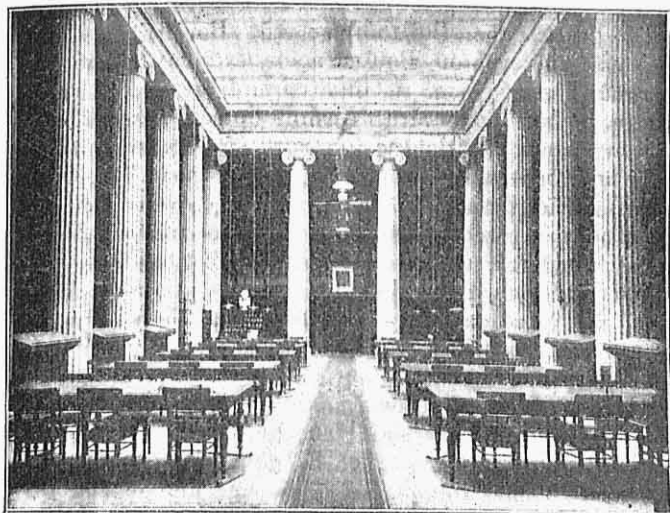
Εἰκὼν 4.— Γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης.

τὸ ὁποῖον ἀναγράφει κατ' ἔτος εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ τὴν ἀναγκαιοῦσαν πίστωσιν. Ἡ ἰδιαιτέρα περιουσία τῆς Βιβλιοθήκης συνίσταται ἀπὸ 17 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰς ὁποίας αἱ δέκα ἐδωρήθησαν τὸ ἔτος 1845 ὑπὸ τῶν ἐν Λονδίῳ ὁμογενῶν ἀδελφῶν Ἰωνιδῶν.

Τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην διοικεῖ ὁ Διευθυντής της.

Ἐφορευτικὸν Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τρεῖς Καθηγητὰς τοῦ Παναπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἀνωτάτων Ὁμοτίμων Σχολῶν καὶ ἀπὸ δύο ἄλλα μέλη, ἐκπροσωποῦντα τὴν Ἐκπαίδευσιν, τὴν Λογοτεχνίαν καὶ τὰς Καλὰς Τέχνας, ἐποπτεύει γενικῶς τὸ ἴδρυμα καὶ ἐνεργεῖ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του.

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην λειτουργοῦν τρία ἀναγνωστήρια

Εἰκὼν 5.— Κεντρικὸν Ἀναγνωστήριον τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης.

Τὸ Κεντρικὸν ὅπου δίδονται πρὸς μελέτην τὰ βιβλία. Τὸ τῶν Χειρογράφων καὶ τὸ τῶν Περιοδικῶν. Ἐντὸς τοῦ Κεντρικοῦ κατηρτίσθη Πρόχειρος Βιβλιοθήκη πού διευκολύνει πολὺ τοὺς ἀναγνώστας.

Ἡ Βιβλιοθήκη δανείζει πρὸς μελέτην κατ' οἶκον βιβλία εἰς πρόσωπα γνωστὰ εἰς τὴν Διεύθυνσιν, πού παραμένουν εἰς Ἀθήνας καὶ τηροῦν τοὺς ὅρους τοῦ δανεισμοῦ τοὺς

προβλεπομένους ἀπὸ τὸν Κανονισμόν. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τὰ τελευταῖα ἔτη ἐνεργεῖ ἡμεπισήμως τὰς Διεθνεῖς Ἀνταλλαγὰς βιβλίων.

*
* *

Καὶ δευτέρα μεγάλη Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκη, ἡ τῆς Βουλῆς, ἀνεπύχθη εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸ ἀπὸ 1845 μέχρι τῆς σήμερον διάστημα.

Τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ πρώτου Βουλευτηρίου ἐκάησαν. Μετὰ τὴν πυρκαϊάν ἐλειτούργησεν εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἡ πρόοδος τῆς ἔβαινε βραδυτάτη. Ἀφότου ὅμως ἐγκατεστάθη εἰς τὸ νέον κτίριον τῆς Βουλῆς καὶ κατὰ τὴν δεκαετίαν 1877-1887, πὺν διετελέσεν ἔφορος αὐτῆς ὁ βουλευτὴς Τιμ. Φιλήμων, ὁ ὁποῖος ἀφωσιώθη εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναπτύξεώς της, ἡ Βιβλιοθήκη τυχύτατα ἐπρόκοψεν. Ἡ ἐργατικότης δὲ καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ μακαρίτου Παν. Καλογεροπούλου, πὺν διηύθυνε 50 χρόνια τὴν Βιβλιοθήκην, συνετέλεσε νὰ ὀργανωθῆ καὶ νὰ καταρτισθῆ ὁ κατάλογός της, ὥστε νὰ προσφέρῃ καλὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς πρωτευούσης.

Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς πλουτιζομένη διὰ δωρεῶν, δι' ἀγορῶν καὶ δι' εἰσφορᾶς ἑνὸς ἀντιτύπου παντὸς ἐντύπου ἐκτυπουμένου ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, περιέχει σήμερον περὶ τοὺς 350.000 τόμους. Τὰ ἔξοδα τῆς μισθοδοσίας τοῦ προσωπικοῦ ὡς καὶ τὰ διὰ τὴν ἀγορὰν βιβλίων κ. τ. λ. παρέχονται ἀπὸ πιστώσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Βουλῆς. Τὰ ἐντυπα εἶναι διηρημένα εἰς 19 τμήματα. Ἡ συλλογὴ της τῶν Ἑλληνικῶν Ἐφημερίδων εἶναι σπουδαιοτάτη. Ἔχει καὶ περὶ τὰ 350 Χειρόγραφα. Ἀπὸ τοῦ 1912 ἀπέκτησε κατάλληλον κτίριον παρὰ τὸ Βουλευτήριον. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1926 ἐκτίσθη καὶ νέον περίπτερον δαπάναις τοῦ Ἐμμ. Μπενάκη, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐτοποθετήθησαν τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ι. Ψυχάρη, ἡ ὁποία ἡγοράσθη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Ἐμμ. Μπενάκην. Οὕτω ἡ Βιβλιο-

θήκη τῆς Βουλῆς ἀπέκτησε καὶ πλείονα ἀναγνωστήρια, εἰς τὰ ὅποια ἐκτὸς τῶν βουλευτῶν μελετοῦν ἐπιστήμονες, σπουδασταὶ καὶ φιλαναγνώσται.

Πρὸ ἐξήκοντα ἔτων, καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς μεταφορᾶς τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸ Βαλλιάνειον Κτίριον, αἱ σχολαὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆ μερίμνη τοῦ ἐκάστοτε κοσμήτορος κατήρτισαν μικρὰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας, χρησιμοποιοιμένας ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν κατὰ τὴν Φροντιστηριακὴν διδασκαλίαν. Πρὸς τὰς βιβλιοθήκας αὐτὰς ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ κληροδοτήματα βιβλιοθηκῶν ὀλοκλήρων ἐκ μέρους παλαιῶν καθηγητῶν. Οὕτω τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, παρὰ τὴν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Πανεπιστημιακῇ Βιβλιοθήκῃ, ἔχει καὶ εἰδικὰς φροντιστηριακὰς βιβλιοθήκας τῶν Σχολῶν (Φιλοσοφικῆς, Ἰατρικῆς, Θεολογικῆς, Νομικῆς, Φυσικῶν Ἐπιστημῶν). Ἐκάστη ἀπαρτίζεται ἀπὸ 10-20 χιλ. τόμους καὶ πλουτίζεται κατ' ἔτος δι' ἀγορῶν. Ἐπίσης τὸ Χημεῖον ἀπέκτησεν βιβλιοθήκην, τῆς ὁποίας ὡς βάσις ἐχρησίμευσαν τὰ διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Πανεπιστημίου Σμύρνης ἀγορασθέντα κατὰ τὰ ἔτη 1919-1921 βιβλία.

Ἄλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ Ἐπιστημονικὰ Ἰδρύματα κατήρτισαν εἰδικὰς ἀξιολόγους Βιβλιοθήκας. Ἡ τοῦ Πολυτεχνείου ἐξ ἑπτὰ χιλιάδων περίπου τόμων ἐδημοσίευσεν καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν κατάλογόν της. Ἡ τῆς Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς Σχολῆς διακρίνεται διὰ τὸν συγχρονισμένον πλουτισμόν της. Ἡ τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἢ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἢ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου προσφέρουν εἰς τοὺς εἰδικοὺς καλὰς ὑπηρεσίας. Καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Πινακοθήκην ἐσχηματίσθη μικρὰ βιβλιοθήκη διὰ τῶν κληροδοτηθέντων εἰς αὐτὴν βιβλίων τοῦ φιλοτέχνου Σούτσου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς Δημοσίας καὶ ἀπὸ τὰς τῶν Δημοσίων Ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων Βιβλιοθήκας, αἱ ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικαὶ Ἐταιρίαι, κατὰ τὸ διάστημα τῆς τελευταίας ὀγδοηκονταετίας, κατήρτισαν χρησίμους εἰς τοὺς ἐπιστήμονας καὶ φιλαναγνώστας τῆς πόλεώς μας βιβλιοθήκας. Τοιαῦται εἶναι ἡ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ἢ τῆς Ἱστορικῆς

καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρίας, τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ 20 χιλ. τόμους καὶ ἐξυπηρετεῖ τοὺς ἐκ τῶν φιλόλογων Ἀρχαιολόγους εἰς τὰς μελέτας των. Τὰς αὐτὰς μελέτας ἐξυπηρετοῦν καὶ αἱ βιβλιοθήκαι τῶν ἐν Ἀθήναις ξένων Ἀρχαιολογικῶν Σχολῶν. Ἐξ αὐτῶν ἡ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἰδρυθεῖσα τὸ ἔτος 1846 περιέχει 40 χιλ. περίπου τόμους. Ἡ τῆς Γερμανικῆς ἰδρυθεῖσα μετὰ τῆς Σχολῆς τὸ 1874 περιέχει καὶ εἰδικῶς συγγράμματα περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Ἑλλάδος τῶν Μυκηναϊκῶν χρόνων καὶ τῆς Νομισματολογίας. Ἡ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἐπλουτίσθη ἰδιαιτέρως μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν βιβλίων τοῦ ἱστοριογράφου Φίνλεϋ. Ἀξιόλογοι ἐπίσης εἶναι ἡ τῆς Ἱταλικῆς Σχολῆς, τῆς Αὐστριακῆς, καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Εἰς τὴν κατοχὴν τῆς τελευταίας ταύτης, ἐφόσον θὰ ὑφίσταται εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπάγεται ἡ βιβλιοθήκη Γ. Γενναδίου, ἰδρυθεῖσα διὰ τῆς δωρεᾶς τῆς πολυτίμου συλλογῆς βιβλίων τοῦ Ἰωάννου Γενναδίου καὶ ἐγκατασταθεῖσα εἰς ἴδιον κτίριον, ἀνεγερθὲν ἀπέναντι τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑταιρίας Carnegie Corporation of America. Ἡ Βιβλιοθήκη Γενναδίου λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ 1927. Τὰ βιβλία τῆς εὐρίσκονται γενικῶς εἰς ἀρίστην κατάστασιν καὶ ἔχουν πολλάκις πολυτελέστατα δεσίματα. Ἐκτὸς τῶν ἀρχετύπων ἐκδόσεων καὶ ἄλλων βιβλιοφιλικῆς ἀξίας ἔργων, σπουδαῖαι εἶναι αἱ συλλογαὶ κλασσικῶν πεζογράφων καὶ ποιητῶν, ἡ τῶν περιηγητῶν καὶ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα, τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Βασιλείου. Ἡ Βιβλιοθήκη ἔξ 25 χιλ. τόμων ἀποτελουμένη, ὀργανωμένη τελείως, δύναται νὰ προσφέρῃ πολυτίμους ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς μελετητὰς τῶν ἀμέσως μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν χρόνων, εἶναι δὲ συμπλήρωμα τῶν δύο μεγάλων ἐν Ἀθήναις Βιβλιοθηκῶν διὰ τὰς μελέτας τὰς ἀφορώσας τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν.

Τελευταίως ἡ νεοσύστατη Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἔθεσε τὰς βάσεις βιβλιοθήκης διὰ τῆς ἀποκτίσεως τοῦ μεγάλου μέρους

τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀγορασθείσης Βιβλιοθήκης Γ. Μαυροκορδάτου καὶ διὰ τῶν πρὸς αὐτὴν δωρηθεισῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Σιδερίδου καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρίας, εἰς ἣν εἶχον κληροδοτηθῆ τὰ βιβλία τοῦ καθηγητοῦ Κ. Κόντου.

Τέλος τὰ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικὰ Σωματεῖα, ὡς ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός, ἡ Ἐταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ καὶ ὁ Σύλλογος τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων, κατήρτισαν μικρὰς βιβλιοθήκας, χρησιμοποιουμένας ἀπὸ τὰ μέλη τῶν Σωματείων καὶ ἀπὸ ἄλλους μελετητάς.

Αὐτὰ ἔγιναν ὑπὲρ τῶν Βιβλιοθηκῶν κατὰ τὴν ἀπότῃς Ἀνεξαρτησίας του ἑκατονταετίας εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν, οὕτως εἰπεῖν, συγκεντρωθῆ ἡ πνευματικὴ κίνησις ὡς ἐκ τῆς παρουσίας ὅλων τῶν Ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων. Εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἡ ἀνάπτυξις βιβλιοθηκῶν χρησίμων εἰς τὸ μέγα κοινὸν ὑστέρησεν, ὅπως ἄλλως τε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὰς ἐπαρχίας μάλιστα, ὅπου ὑπῆρχαν Βιβλιοθήκαι μὲ βάσιν μᾶλλον ἐπιστημονικὴν, ὅπως εἰς τὴν Κέρκυραν, δὲν κατέστη δυνατὸς ὁ περαιτέρω συγχρονισμὸς των, κυρίως ἔνεκα τοῦ ὅτι δὲν ὑπῆρχε παρ' αὐταῖς ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα.

Ἀπὸ τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἐπαρχιῶν σημαντικωτάτη εἶναι ἡ τοῦ ἀριστοστάτου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Αὕτη ἰδρύθη τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μὲ πυρῆνα τὰ βιβλία τῆς αὐτόθι ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπαρχούσης βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ τοὺς τέσσαρας χιλ. τόμους τοὺς δωρηθέντας ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐκ δέκα χιλ. περίπου τόμων δωρηθεῖσαν βιβλιοθήκην τοῦ ἐκ Μακεδονίας πρώην Ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Γ. Κωνσταντινίδου. Ἐπλουτίσθη δ' ἔκτοτε, ἀποκτήσασα τὴν ἀξιόλογον βιβλιοθήκην τοῦ Νικολάου Πολίτη, καὶ μὲ ἀγορὰς ξένων συγχρόνων συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν. Κατέστη δ' οὕτω ἀπὸ σήμερον ἡ ἐκ πενήκοντα χιλιάδων τόμων Βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιστημονικὴ βιβλιοθήκη ἀξιολογωτάτη.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη Κερκύρας ἔχει περὶ τοὺς 40 χιλ. τόμους. Ἰδρύθη κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων βραχεῖαν ἐπὶ τῆς νήσου κυριαρχίαν διὰ τῶν βιβλίων τῶν καταργηθεισῶν τότε μονῶν. Τὰ βιβλία συνεκεντρώθησαν τὸ ἔτος 1805 εἰς τὴν Δημοσίαν Σχολὴν Κερκύρας. Μετὰ δὲ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου Κερκύρας (1824) ἐγένετο καὶ ἡ ἴδρυσις τοῦ Ἀναγνωστηρίου. Διὰ δωρεῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας σπουδαιοτάτη ἡ τοῦ λόρδου Γκίλφορντ, ἐπλουτίσθη ἀμέσως τότε. Ἐξηκολούθησε δ' ἔκτοτε πλουτιζομένη διὰ τῆς ἀγορᾶς βιβλίων ἐκ τῶν πόρων κυρίως τοῦ Πετριδείου κληροδοτήματος. Περιέχει ἀρκετὰ παλαιότυπα καὶ ἄλλα βιβλία ἀξίας, ἔπαυσε ὁμως ἀπὸ ἐτῶν νὰ ἔχη ἐνημερότητα καὶ ἐπομένως χρησιμότητα διὰ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς πόλεως. Ἐν Κερκύρα ὑπάρχει μικρὰ βιβλιοθήκη καὶ ἐντὸς τῆς Λέσχης (Ἀναγνωστήριον) χρησιμοποιοῦμενον ἀπὸ μέλη τῆς κοινωνίας τῆς πόλεως.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη Ζακύνθου ἰδρύθη τὸ ἔτος 1803 ὑπὸ τῆς Ἰονίου Πολιτείας. Ἐπλουτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1804 ὑπὸ τῶν ἀειμνήσιων Ζωσιμαδῶν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1824 διὰ τῶν βιβλίων τοῦ διδασκάλου Θεοδ. Δημάδη. Κατὰ τὸ ἔτος 1882 ἐγένιναν προσπάθειαι πρὸς σοβαρωτέραν ὀργάνωσίν της καὶ πλουτισμὸν της διὰ νεωτέρων δωρεῶν. Περιέχει περὶ τοὺς 16 χιλ. τόμους καὶ τινα Χειρόγραφα. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἡ τῆς Κερκύρας καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὀλίγον χρησιμοποιοεῖται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς πόλεως. Ἡ νῆσος Ζάκυνθος ἔχει καὶ Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην καλουμένην τοῦ Φωσκόλου, διότι εἶναι ἐγκατεστημένη εἰς τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησε ὁ Φώσκολος. Ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη τελευταίως ἐπλουτίσθη διὰ τῆς κληροδοτηθείσης βιβλιοθήκης τοῦ ἱστοριογράφου Δὲ - Βιάζη.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀργοστολίου, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1887, πρωτοβουλία τοῦ τότε Μητροπολίτου Γερμανοῦ, συνεχωνεῦθη κατὰ τὸ ἔτος 1926 μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Μ. Κοργιαλένιου δωρηθείσης εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα βιβλιοθήκης καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Κοργιαλένιον Μέγαρον. Περιέχει περὶ τοὺς 10 χιλ. τόμους.

Ἄνευ χρησιμότητος ἐπίσης διὰ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως

Δημητσάνης, ἀλλ' εὐλαβοῦς ἀναμνήσεως, εἶναι ἡ ἐκεῖ Δημοσία Βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία ἰδρύθη μετὰ τοῦ περιφήμου Σχολείου κατὰ τὸ ἔτος 1764 καὶ ἀπετελέσθη ἀρχικῶς ἐκ τῶν μεταφερθέντων ἀπὸ τὴν Μοῆν τοῦ Φιλοσόφου βιβλίων. Ἐπὶ 57 δ' ἔτη μετὰ ταῦτα ἐπλουτίζετο συστηματικῶς μὲ ἐκδόσεις κυρίως Ἑλλήνων συγγραφέων πεζογράφων καὶ ποιητῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν πατέρων. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ κυρίως κατὰ τὰ δύο πρῶτα, ὁ χάρις τῶν βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης ἐχρησίμευσε διὰ τὴν κατασκευὴν πυριτιδοβολῶν. Διεσώθησαν μόνον 550 τόμοι. Μετὰ τὴν ἑπανάστασιν προσετέθησαν διὰ δωρεῶν καὶ ἄλλα ἔργα καὶ ἀπετελέσθη βιβλιοθήκη ἐκ 2000 περίπου βιβλίων ἀπρηχαιωμένων, διατηρουμένων ἤδη ἐν τῷ κτιρίῳ τῆς Δημοσίας Βιβλιοθήκης Δημητσάνης.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη Βυτίνης ἰδρύθη τὸ ἔτος 1808 διὰ τῶν κληροδοτηθέντων βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λιβόρῳ ἱερομονάχου Παπαρρηγοπούλου. Ἐδωρήθησαν κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους βιβλία ὑπὸ τῶν Κ. Βαρβάτη τῶν ἀδελφῶν Κ. καὶ Π. Παπαρρηγοπούλου, Κ. καὶ Β. Οἰκονομίδου, Α. Μανιάκη, Θ. Δηλιγιάννη, Ι. Πύργα κ. τ. λ. Οὕτω ἡ βιβλιοθήκη ἠϋξήθη εἰς ἀριθμὸν τόμων, παραμένει ὅμως ἀχρησιμοποίητος. Ἀχρησιμοποίητος παραμένει καὶ ἡ Δημοσία τῆς Ἀνδριτσαινῆς Βιβλιοθήκη ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1830 διὰ τῶν κληροδοτηθέντων βιβλίων τοῦ ἐν Παρισίοις θανόντος Κωνστ. Νικολοπούλου φίλου τοῦ Κοραῆ. Ὁμοίου τύπου εἶναι καὶ ἡ ἐν Ἰωαννίνοις Βιβλιοθήκη, ὅπως καὶ ἡ τῆς Κοζάνης καὶ τῆς Σιατίστης. Ἐπίσης ἡ τῆς Χίου ἀποτελεσθεῖσα ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Καὶ τέλος ἡ τῆς Ἀνδρου ἀπαρτιθεῖσα διὰ τῶν βιβλίων τοῦ Θεοφίλου Καίρη.

Ἡ Δημοσία Βιβλιοθήκη τῆς Σάμου ἰδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1863 διὰ δωρεᾶς ἀρκετῶν τόμων βιβλίων τοῦ τότε ἡγεμόνος Μιλτ. Ἀριστάρχη. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ἀπὸ τοῦ 1913 ἐγκαταστημένη εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς Πασχάλη οἰκοδομηθὲν μέγαρον, περιλαβοῦσα καὶ τὰς δωρηθείσας βιβλιοθήκας τοῦ ἡγεμόνος Κοπάση καὶ τοῦ ἱεροδιδασκαλείου « Ἀνατολή ».

Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Σάμου περιέχει περὶ τοὺς 6 χιλ. τόμους.

Παρὰ τὰς ταξιθετημένας ὁπωσδήποτε ἀναφερθεῖσας βιβλιοθήκας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀνοργάνωτοι, πού κατέχουν βιβλία ἐκ δωρεᾶς βιβλιοθήκης ἀνδρὸς καταγομένου συνήθως ἐκ τῆς πόλεως. Τοιαῦται εἶναι ἢ ἐκ 3 περίπου χιλ. τόμων βιβλιοθήκη, κληροδοτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ρουσσοπούλου εἰς τὴν πατρίδα του Βογατσικό. Ἡ τοῦ Δήμου Πατρῶν ἐγκαινισθεῖσα τῷ 1910 καὶ ἀποκτήσασα μετὰ ταῦτα καὶ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Δημ. Γούναρη. Καὶ ἡ τοῦ Δήμου Σύρου κατέχουσα τὰς βιβλιοθήκας Βάμβα καὶ Μαυροκορδάτου. Τέλος ἡ τοῦ Αἰγίου εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ ἐκ 500 περίπου τόμων βιβλιοθήκη τῶν ἀδελφῶν Μελετοπούλων.

Εὐτυχῶς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν παρατηρεῖται προθυμία ἐκ μέρους τῶν Δήμων καὶ τῶν Κοινοτήτων ὅπως καταρτίσουν βιβλιοθήκας χρησίμους διὰ τὸ κοινόν. Οὕτω ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Δήμου Πειραιῶς, ἰδρυθεῖσα μὲ βάσιν ἀριθμὸν τόμων δωρηθέντων ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην καὶ ἀπὸ τόμους τῆς βιβλιοθήκης Μανούσου, ἐπλουτίσθη δι' ἀγορῶν καὶ προσφέρει ὀργανωθεῖσα πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς πόλεως Πειραιῶς. Ἐπίσης ἡ τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης ἔχουσα βάσιν τὴν κληροδοτηθεῖσαν βιβλιοθήκην Δημ. Βικέλα αὐξάνεται δι' ἀγορῶν καὶ ὀργανοῦται ὁλονέν. Ἡ τοῦ Συλλόγου « Πάν » τῆς Τριπόλεως εἶναι σήμερον ὑπόδειγμα χρησίμου βιβλιοθήκης διὰ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν ἐπαρχιακῆς πόλεως. Ἐπλουτίσθη μὲ ὀλίγας, ἀλλὰ λελογισμένας ἀγορὰς ὅπως ἀποδεικνύει ὁ ἔντυπος κατάλογός της. Καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πύργου, ὀφειλομένη εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον φιλοβιβλίου δημότου τοῦ Δήμου Πύργου, καὶ ἡ ὁποία ἰδρυθῆ με βάσιν ἀριθμὸν τόμων δωρηθέντων ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, θ' ἀποβῆ χρήσιμος εἰς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως Πύργου, ἐν πλουτισθῆ μὲ ἀγορὰς βιβλίων ἐνδιαφερόντων αὐτό. Βιβλιοθήκας, ἰδρυθεῖσας εἴτε ὑπὸ τῶν Δήμων, εἴτε ὑπὸ ἰδρυμάτων φιλολογικῶν, ἀπέκτησαν καὶ αἱ πόλεις Καλάμαι, Ναύπλιον, Μυτιλήνη, Βόλος, Ἄργος, Καρδίτσα κ. λ. π.

Παρ' ὅλα τὰ γενόμενα ὑπὲρ τῶν Βιβλιοθηκῶν, εἴτε ἀπὸ

τὸ Κράτος, εἴτε ἀπὸ Ἐπιστημονικὰ ἢ ἄλλα Σωματεῖα, εἴτε ἀπὸ τοὺς Δήμους, γενικῶς αἱ Βιβλιοθῆκαι μας οὐτ' ἐπαρκεῖς εἶναι, οὔτε μεθοδικῶς ὀργανωμέναι. Εὐτυχῶς τὸ Κράτος τελευταίως μὲ τὴν σύστασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῶν Βιβλιοθηκῶν ἀνεγνώρισε τὴν ἀνάγκην νὰ μελετηθοῦν μέτρα, ἵνα συστηματικώτερον ἀναδιοργανωθοῦν καὶ μεθοδικώτερον πλουτίζωνται αἱ Βιβλιοθῆκαι, καὶ ἐπὶ πλέον μέτρα διὰ νὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ εὔρεθοῦν οἱ πόροι καὶ ἰδρυθοῦν Λαϊκαὶ, Δημοτικαὶ καὶ Κοινοτικαὶ Βιβλιοθῆκαι, πὺν θὰ περιέχουν βιβλία χρήσιμα διὰ τὸν Λαόν.

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

